

Carrer Baixada del Torrent i Plaça Ricard Viñas

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Nucli urbà de Balsareny
Alçada: 329

Coordenades:

Latitud: 41.86425
Longitud: 1.87503
UTM Est (X): 406634
UTM Nord (Y): 4635316

Classificació

Número de fitxa 08018 - 260
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Propietaris diversos
Fitxes associades:
[La Farmàcia](#)
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dt., 29/11/2022 - 16:02

Descripció

Carrer i plaça que van formar-se al segle XIX i principis del XX com a prolongació fora muralles del carrer de la Creu, en part urbanitzats sobre el torrent de Vergers. Tant la plaça com el carrer del Torrent formen un vial força més ample que el carrer de la Creu, amb un traçat rectilini i continu, lleugerament més ample a la plaça. Darrerament s'han dotat amb sengles fileres d'arbres encara força joves.

La plaça Ricard Viñas presenta una tipologia d'edificacions diverses, amb un casal destacat, que era l'antic Col·legi de Monges, i que ocupa bona part del costat de migdia. Al costat nord hi trobem cases populars pròpies del segle XIX i un edifici d'estètica academicista característic de mitjans de segle XX.

A la Baixada del Torrent hi trobem cases populars de principis del segle XX però de tipologia força diversa; altres que han estat reformades o reconstruïdes i, com a més destacada, cal esmentar la casa que fa cantonada amb la Carretera de Berga (Carretera, número 2) i actualment coneguda com La Farmàcia. Es tracta d'un edifici de la primera meitat del segle XX amb una estètica academicista i vagament influïda pel noucentisme.

Una informació més específica sobre cada casa d'aquests carrers, així com el seu nom popular, es troben al llibre sobre onomàstica de Ramon Carreté (2010: 247).

Història

El poble de Balsareny va néixer a redós de l'església parroquial de Santa Maria, que es troba als peus del turó on s'aixeca el castell de Balsareny. El castell dominava el pas del camí ral de Manresa a Berga, que discorria a ponent del Llobregat. El lloc de Balsareny és documentat des de l'any 951 i l'església el 1009. Vora l'església hi havia algunes cases que formaven una sagrera (espai sota protecció sagrada), que es trobava on ara hi ha el carrer del Trull. Prop de l'església també hi havia dos masos: el mas Martí (posteriorment conegut com cal Sabala i can Torrents) i el mas Serra, que és posterior i estava situat on ara hi ha l'Ajuntament.

A finals del segle XVI el baró de Balsareny, Ferran Oliver, va començar a parcel·lar les seves possessions a la zona de l'església i la sagrera, i va concedir establiments perquè es construïssin més cases, de manera que es va anar constituint un incipient nucli urbà format per dos a tres carrers. Així van sorgir el carrer Vell (Àngel Guimerà), el carrer de la Creu i el carrer Nou (Sant Domènec). Aquest nucli quedava encerclat per una precària muralla que tenia dos accessos: el portal de Berga i el portal de Manresa.

Al segle XIX el carrer de la Creu es va prolongar cap a la plaça Ricard Viñas, popularment dita de les Monges perquè hi havia el col·legi de les monges Dominiques. Antigament aquesta plaça era coneguda com la Plaça dels Porcs, probablement perquè era l'indret on s'hi feia la matança del porc. El nom oficial és en record de Ricard Viñas Coma, industrial i pare de Ricard Viñas Geis, el mecenes que va finançar la construcció del Casal Verge de Montserrat (Carreté, 2010: 118). Com a fet remarcable cal dir que a la casa número 10 hi va néixer el bisbe Pere Casaldàliga (1928-2020).

Pel que fa al carrer del Torrent, es va urbanitzar a finals del segle XIX i començaments del XX. anteriorment per aquest indret hi baixava el torrent de Vergers, fins que amb la progressiva construcció de cases el torrent es va cobrir i va esdevenir un col·lector subterrani. El primer edifici que hi va haver era la Fassina (a la cantonada amb la carretera de Manresa, número 1), que data de 1875. Les cases de cal Torres, cal Marquet i cal Calonge són de començaments de segle XX. De primer el carrer es va considerar com una

prolongació del carrer de la Creu; el 1931 va ser considerat un carrer independent i va rebre el nom d'Avinguda de la República. El 1939 se li canvià el nom per "Avenida 28 de Enero", en commemoració de la presa del poble per l'exèrcit franquista. Des de 1979 el carrer ha recuperat el nom popular antic i es diu Baixada del Torrent (Carreté, 2010: 120).

Bibliografia

CARRETÉ PARERA, Ramon; BENÉITEZ, Vicenç (2002). *Balsareny: història en imatges (1897-1975)*. Col·lecció Fotografia històrica, 12. Angle Editorial; Centre d'Estudis del Bages, Manresa.

CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 119-120, 247-256.

SERRA SALA, Joan. M. (1988). "Balsareny", *Història del Bages*, vol. 1. Parcir Edicions Selectes, Manresa.

SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p. 39.

